

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

КАФЕДРА ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Керівник заняття

завідувач кафедри кандидат технічних наук, доцент
Глухов Сергій Іванович

2016 р.

**ПРЕДМЕТ:
ОСНОВИ ПОБУДОВИ
РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ ТЕХНІКИ**

**ТЕМА № 4. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ
ПРО РЛС 19Ж6.**

**ЗАНЯТТЯ № 2. СТРУКТУРНА СХЕМА РЛС
19Ж6.**

ГРУПОВЕ ЗАНЯТТЯ

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

НАВЧАЛЬНА МЕТА:

- 1. Вивчити загальні поняття про РЛС 19Ж6.**

ВИХОВНА МЕТА:

- 1. Виховувати у студентів культуру поведінки.**
- 2. Виховувати студентів у дусі патріотизму.**

НАВЧАЛЬНІ ПИТАННЯ:

I. Вступна частина.....10 хв.

II. Основна частина..... хв.

1. Склад апаратури РЛС 19Ж6.

2. Загальні принципи роботи РЛС за структурною схемою.

III. Заключна частина.....5 хв.

ЛІТЕРАТУРА

1. ОСНОВИ ПОБУДОВИ РЛС РТВ

ПІД РЕДАКЦІЄЮ **Б.Ф. БОНДАРЕНКО**, КВІРТУ
ШПО, 1987.

2. ОСНОВИ ПОБУДОВИ РАДІОЕЛЕКТРОННОЇ
ТЕХНІКИ РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК ШПО, 1989.

3. **ТХОРЖЕВСЬКИЙ В.І.** СИСТЕМИ
РАДІОЛОКАЦІЙНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ.
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК. ЧАСТИНА 1. КИЇВ,
2007 РІК.

4. ТЕОРІЯ РАДІОЛОКАЦІЙНИХ СИСТЕМ:

ПІДРУЧНИК / **Б.Ф. БОНДАРЕНКО**,

В.В. ВИШНІВСЬКИЙ, **В. П. ДОЛГУШИН** ТА ІНШІ;
ЗА ЗАГАЛЬНОЮ РЕДАКЦІЄЮ **С.В. ЛЕНКОВА**,
2008.

ПИТАННЯ І

СКЛАД АПАРАТУРИ РЛС 19Ж6

Конструктивно апаратура РЛС складається з таких систем та пристроїв:

- 1. Антенно-хвильової системи.**
- 2. Передавальної системи.**
- 3. Приймальної системи.**
- 4. Системи дискретного перетворення відеосигналів (ДПВ).**
- 5. Системи первинної обробки інформації (ПОІ).**
- 6. Системи відображення.**
- 7. Системи обертання антени (СОА) та системи передачі азимуту (СПА).**
- 8. Наземного радіолокаційного запитувача НРЗ-6П (1Л24).**
- 9. Системи синхронізації.**

- 10. Системи горизонтування.**
- 11. Системи орієнтування.**
- 12. Системи підйому та опускання антени.**
- 13. Системи управління захисту і контролю.**
- 14. Апаратури спряження.**
- 15. Системи первинних джерел живлення.**
- 16. Системи вторинних джерел живлення.**
- 17. Системи повітряного та рідинного охолодження.**
- 18. Апаратури зв'язку.**
- 19. Апаратури об'єктивного контролю.**
- 20. Контрольно-вимірювальної апаратури.**

В документації РЛС 19Ж6 прийняті наступні скорочення: 195БВ01 – перші дві цифри визначають приналежність до РЛС 19Ж6, третя цифра визначає приналежність до шафи – 5, до блоку – 4, дві букви визначають назву пристрою, останні дві цифри визначають номер модифікації. За номером модифікації може бути буква “М”, що визначає модернізацію даної модифікації шафи чи блоку. Для визначення субблоків, комірок і вузлів замість перших трьох цифр вказують И3 – субблок, И2 – комірка, И1 – вузол.

Апаратура, яка входить у склад РЛС 19Ж6, об'єднана в системи, кожна з яких забезпечує виконання визначених закінчених функцій.

1. ПЕРЕДАВАЛЬНА СИСТЕМА.

- пристрій формування сигналів передавач шк. 195ГВ01;**
- вихідний підсилювач шк. 195ГГ01;**
- модулятор шк. 195ГМ01;**
- високовольтний випрямляч шк. 195БВ01.**

2. АНТЕННА СИСТЕМА.

- антена каналів радіолокаційної інформації(РЛІ), захисту головної пелюстки (ЗГЛ) і наземного радіо-запитувача бл. 194АА29;**
- антена ПБВ бл. 194АА40;**
- антени ПБП передньої і задньої напівсфери НРЗ.**

3. ПРИЙМАЛЬНА СИСТЕМА.

а) підсистема підсилення та перетворення сигналу по НВЧ:

- ПВЧ типу ЛБХ (УВ 128 В -1) 3 шт.

- частотний розгалуджувач та перетворювач частоти бл.

194ПП09 3шт.

б) підсистема підсилення та перетворення сигналу по ПЧ:

- блок автоматичного компенсатора перешкод (АКЗ) і логарифмічних підсилювачів ПЧ;

- пеленгу (ЛППЧ) бл. 194ПУ17 4шт.;

- блок фазових детекторів і придушення нестационарних активних перешкод (НАЗ) бл. 194ПУ13 4шт.;

- формувач ПЧ і фазуючих імпульсів бл. 194ПУ14;

- аналізатор сигналів НАЗ і ПБВ бл. 194ПУ16;

- блок контролю бл. 194ПУ15.

4. ПРИСТРІЙ ДИСКРЕТНОГО ПЕРЕТВОРЕННЯ ВІДЕОСИГНАЛІВ.

- шафа ДПВ бл. 195ПВ01.

5. СИСТЕМА ПЕРВИННОЇ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ (ПОІ).

- шафа 195ПС02 - автоматичний виявляч;
- шафа 195ПВ01 - автоматичний визнавач координат;
- бл. 194УД01 - блок керування режимами роботи шафа 195ПС02.

6. СИСТЕМА ВІДОБРАЖЕННЯ РЛІ (ІКО, ВІКО).

- шафа 195РР01 - відображення РЛІ;
- блок 194РР02 - відображення РЛІ;
- блок 194ЛВ02 - датчик “кут-код”;
- блок 194РР01 - блок керування маркерами;
- блок 194РР03 - перетворювач ССП в код.

7. НАЗЕМНИЙ РАДІОЛОКАЦІЙНИЙ ЗАПИТУВАЧ.

- шк. НРЗ 2М1-Ф1Э (1Л24-1).

8. СИСТЕМА ОБЕРТАННЯ.

- опорно-поворотний пристрій ОПУ-000;

- блок 194АВ01 - редуктор обертання з електродвигуном.

9. СИСТЕМА ГОРИЗОНТУВАННЯ.

- блок ИЗУД01 - датчик горизонтування;

- блок ИЗУД02-01 - пульт повздовжнього горизонтування;

- блок ИЗУД02 - пульт поперечного горизонтування;

- блок ИЗУД05 - датчик кутомірних поправок.

10. СИСТЕМА ОРІЄНТУВАННЯ:

- блок ИЗУД05 - датчик кутомірних поправок;
- блок 194ЛВ02 - датчик “кут-код”;
- 1Г25 - гірокомпас.

11. СИСТЕМА ПІДЙОМУ АНТЕНИ:

- блок 194АН01 - лебідка системи підйому.

12. СИСТЕМА ПЕРВИННИХ ДЖЕРЕЛ ЖИВЛЕННЯ:

- 99Х6 - електростанція;
- блок ЛТ13 - блок конденсаторів;
- блок 194БП01 розподільний шафа живлення.

13. ВТОРИННІ ДЖЕРЕЛА ЖИВЛЕННЯ.

14. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ, ЗАХИСТУ І КОНТРОЛЮ (СУЗІК).

- шафа 195УУ01 - автоматика;

- блок 194УФ02 – ПДУ.

15. СИСТЕМА СИНХРОНІЗАЦІЇ.

- блок 194РХ01 - блок синхронізації.

16. АПАРАТУРА СПОЛУЧЕННЯ.

- блок 194УТ01;

- блок 194УТ02.

17. СИСТЕМА ОХОЛОДЖЕННЯ.

- блок 194Ж01- блок рідинного охолодження;

- вентилятори повітряного охолодження 6 шт;

- вентилятор розрядника;

- вентилятор лампи ГМИ - 46Б;

- вентилятор охолодження ІКО 2шт;

- кондиціонер 1К23-1М1.

18. ІМІТАТОР ЦІЛЕЙ І ЗАВАД.

- шафа УЦ-10.

19. АПАРАТУРА ЗВ'ЯЗКУ.

-ТА57 - телефон;

- АТГС-1 - апаратура телефонного та гучномовного зв'язку.

20. АПАРАТУРА ДОКУМЕНТУВАННЯ.

- ПАУ- 476-1 фотоконтрольний прилад;

- П-180М – диктофон.

21. КОНТРОЛЬНО-ВИМІРЮВАЛЬНА АПАРАТУРА.

- С1-64(99) - осцилограф;**
- ВЗ-488 - вольтметр;**
- ЧЗ-54 – електронно-лічильний частотомір;**
- Ч2-9А - резонансний частотомір;**
- Ц43352 - комбінований електровимірювальний прилад;**
- КО-60 - квадрант оптичний;**
- СОСпр-2Б-2 - секундомір;**
- ТХПф-2,68м - трубка холодної пристрілки;**
- АК - компас магнітний;**
- блок калібрувальних шумових сигналів 244УК01Э
(3шт);**
- пристрій контролю величини потужності в блоці
194ВВ05 2шт.**

ПИТАННЯ II

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

РОБОТИ РЛС ЗА СТРУКТУРНОЮ

СХЕМОЮ

ФУНКЦІОНАЛЬНІ КАНАЛИ РЛС 19Ж6

1. Канал радіолокаційної інформації (РЛІ) – основний канал, приймально-передавальний. Призначений для виявлення, визначення координат та супроводження цілей. Забезпечує формування та випромінювання зондувальних сигналів, прийом та обробку сигналів відлуння, а також відображення радіолокаційної інформації. Фактично канал виконує завдання, які покладені на РЛС, при відсутності деяких активних перешкод.

2. Канал захисту головного променя (ЗГП) – додатковий канал, приймальний. Призначений для забезпечення захисту РЛС від АШП, які діють з напрямку головного променя ДН основної антени. Прийом та обробку АШП з напрямку головного променя для їх придушення в АКП. Вмикається кнопкою “ЗГЛ” на ДПУ.

3. Канал придушення бокових пелюсток (КБП) – додатковий канал, приймальний. Призначений для забезпечення захисту РЛС від АШП, які діють з напрямку бокових пелюсток ДН основної антени. Здійснює прийом та обробку АШП з напрямку бокових пелюстків для їх придушення в АКП. Вмикається кнопкою “КБЛ” на ДПУ.

4. Канал придушення бокових відповідей (ПБВ) – додатковий канал, приймальний. Призначений для забезпечення захисту РЛС від імпульсних перешкод у відповідь (ПВ), які були прийняті боковими пелюстками ДН основної антени. Здійснює прийом та обробку ПВ, які прийняті з напрямку бокових пелюстків, а також формування бланків по кожному імпульсу ПВ. Вмикається кнопкою “ПБО” на ДПУ.

5. Канал пеленгу (П) – додатковий канал, приймальний. Призначений для пеленгації постановників АШП. Забезпечує прийом та обробку АШП з напрямку бокових пелюстків ДН основної антени, для пеленгаційної апаратури. Що дозволяє пеленгаційній апаратурі виключити пеленгацію по боковим пелюсткам. Канал вмикається автоматично в кожному періоді повторення наприкінці дистанції (в стробі ІЗ-10), незалежно від включеного оператором режиму (каналу).

6. Канал пізнавання – канал працює автономно, приймально-передавальний. Забезпечує визначення державної приналежності цілей.

Кожний із каналів, крім каналу пізнавання, розділяється на 4 підканали. Відповідно 4-м кутомірним напрямкам випромінювання, прийому і обробки.

Обробка сигналів відлуння і придушення активних і пасивних перешкод проводиться роздільно в кожному кутомірному каналі з наступним об'єднанням і прив'язкою сигналів пізнавання до основної РЛІ.

Об'єднана інформація подається на робочі індикатори операторів.

Канали III і VII діапазонів (каналів пізнавання) є одно канальними по куту місця. Антени обох каналів запитувача формують широкі у вертикальній площині ДН, які перекривають сектор по куту місця (- 20' -- 300), що дозволяє проводити пізнавання цілей, які виявлені під довільним кутом місця в нижній і верхній зоні огляду.

ОСНОВНИЙ КАНАЛ - КАНАЛ РЛІ

СКЛАД:

- передаюча система;
- частина антенно-фідерного тракту;
- приймальна система;
- система дискретного перетворення сигналів (ДПВ);
- система первинної обробки інформації (ПОІ);
- система відображення.

В приймальній системі, ДПВ і ПОІ розміщена апаратура захисту від активних і пасивних перешкод.

ДОПОМІЖНІ КАНАЛИ - КАНАЛИ ЗГЛ, КБЛ, ПБО і пеленгу.

Вони забезпечують роботу апаратури захисту від активних перешкод каналу РЛІ і визначення пеленгу на постановник активних перешкод.

Апаратура, яка входить в канали ЗГЛ і пеленгу, забезпечує прийом і обробку сигналів, які перпендикулярні по поляризації прийнятим по головній пелюстці і сигналів однакової поляризації, які прийняті антеною ПБО.

В частотному роздільнику і перетворювачі виконується частотне розділення НВЧ сигналів на 4 підканали, перетворення НВЧ сигналів в сигнали проміжної частоти і попереднє їх підсилення. Далі обробка сигналів проміжної частоти виконується паралельно по 4-м підканалам в приймальній системі, системі ДВП і ПОІ.

Канали ЗГЛ і КБЛ, за виключенням кінцевих пристроїв, являють собою один і той же тракт, який є допоміжним каналом автокомпенсатора каналу РЛІ. Кінцевим пристроєм каналу ЗГЛ є антена ЗГЛ, а каналу КБЛ є антена ПБО. Комутація антен виконується хвилевідним перемикачем з робочого місця оператора в залежності від вибраного режиму захисту.

Канал ПБО включає в себе всі елементи каналу КБЛ і допоміжний пристрій, який

Забезпечує бланкування ділянок дистанції уражені ВІЗ, які прийняті боковими пелюстками ДН. При роботі цього каналу (режим захисту від перешкод “ПБО”) захист від активних шумових перешкод не працює (АКП відключений). З частотного роздільника і перетворювача (ЧРП) основного каналу сигнали відлуння надходять на АКП і ЛУПЧ пеленгу, а з ЧРП допоміжного каналу на ті ж блоки (АКП і ЛУПЧ) надходять сигнали перешкод, в залежності від того, який режим захисту включений.

В блоках АКП і ЛУПЧ пеленгу подавлюються активні шумові перешкоди і підсилюються сигнали відлуння, крім цього в цих блоках активні шумові перешкоди підсилюються в логарифмічних підсилювачах основного і допоміжного каналу, детектуються і подаються на систему ПОІ для вироблення сигналів пеленгу і на ДПВ для бланкування ділянок дистанції з ОІП.

Канал пеленгу фактично є каналом КБЛ і включає в себе додатково частину елементів системи ПОІ, яка забезпечує пеленгацію постановників АШЗ, тобто одночасно з захистом від АШЗ виконується пеленгація перешкодоносіїв.

Прийом, підсилення і перетворення сигналів в допоміжних каналах ДК1,ДК2 виконується аналогічно прийому сигналів в каналі РЛ.

АНТЕННА СИСТЕМА

забезпечує:

- в режимах передача - прийом по каналам РЛІ по 4 оптимально перекриваючих гостро направлених променя з горизонтальною поляризацією в нижній і верхній зонах (-20° -- 60° ; 60° -- 300°), положення яких визначається 4 робочими частотами каналу РЛІ і переключенням зон ε по командам управління;**
- в режимі прийом (по каналу ЗГЛ) 4 гостро направлених променя з вертикальною поляризацією, які співпадають по положенню і параметрам з променями каналу РЛІ;**

- ширококутні промені допоміжних каналів по каналам пізнавання і пеленгу;
- в режимах передача - прийом по каналам пізнавання промінь з вертикальною поляризацією гостро направлений в азимутальній площині, забезпечуючи раціональне перекриття зони по ε (00 --300).

Промені РЛІ, ЗГЛ, пізнавання формуються основною дзеркальною антеною, яка складається з суцільного дзеркала (вирізка з параболічного циліндра) і визначає параметри променів по азимуту і 4-х каналного 3-х діапазонного лінійного опромінювача, розміщеного на фокальній лінії дзеркала і визначаючого положення і параметри променів в азимутальній площині.

Елементи хвилевідно - коаксіальних трактів забезпечують:

- переключення зон робочих по куту місця для РЛІ;

- переключення зон робочих по куту місця для ЗГЛ;

- підсилення сигналів, прийнятих антенами ЗГЛ і ПБО;
- часове регулювання чутливості приймального тракту по каналу ЗГЛ;
- частотне ущільнення сигналів, які приймаються в III і VI діапазонах для забезпечення передачі їх через обертаюче зчленування по одній коаксіальній лінії;
- часову комутацію сигналів ЗГЛ і ПБО з метою передачі їх на загальний канал приймальної системи по одній коаксіальній лінії;
- формування калібрувальних шумових сигналів для перевірки чутливості приймальних каналів.

ПЕРЕДАВАЛЬНА СИСТЕМА

Вона виробляє зондувальні імпульси високої стабільності і побудована по принципу генератора з незалежним збудженням, тобто включає в себе високостабільний збуджувач і підсилювач потужності.

РЛС 19Ж6 - станція з істиною внутрішньою когерентністю.

В складі шафи 195ГВ01 є 2 високостабільні генератори безперервних коливань: $f_{г}$ і $f_{пч}$. В результаті змішування виникає частота $f_0 = f_{г} + f_{пч}$. Періодичні вирізки за допомогою модулятора використовуються в якості зондувальних імпульсів. Безперервні коливання $f_{г}$ також використовуються в приймальному пристрої для:

- перетворення НВЧ в ПЧ (ПП09);**
- в якості опорної напруги для фазових детекторів (ПУ13).**

Використання одних і тих же генераторів для передавача і приймача забезпечує зменшення флуктуацій початкових фаз сигналів відлуння і пасивних перешкод на виході змішувача, а також зменшення флуктуацій амплітуди на виході фазового детектора. Величини флуктуацій будуть визначатись тільки відхиленням частот генераторів за час запізнення сигналів відлуння відносно зондувального імпульсу.

Період надходження сигналів кожного частотного каналу визначається видом запуску і режимом роботи (бл. 194РХ01). Всі сигнали $f_{г1..4}$ і $f_{пч1..4}$ просумовуються в суматорі і надходять на вихідний підсилювач на клістріоні.

Підсиленні сигнали через елементи ХФТ (направлений відгалуджувач, ФЦВВ, антенний перемикач, струмознімач) надходять до ВЧ перемикача і в залежності від режиму роботи на опромінювачі ВЗ або НЗ.

З направленою відгалуджувача частина енергії відгалуджується в канал формування імпульсів.

Прийняті сигнали відлуння по фідерному тракту передаються до ФЦВВ, далі через блок захисту приймача, далі атенюатор ЧАРП (ВАРУ), далі вхід приймача, систему підсилення по ВЧ, далі систему підсилення по ПЧ.

Система підсилення по ПЧ складається з 4 ідентичних кутомірних каналів обробки сигналів, кожний канал складається з двох блоків: бл. АКП і бл. пеленгу.

Принцип побудови РЛС 19Ж6

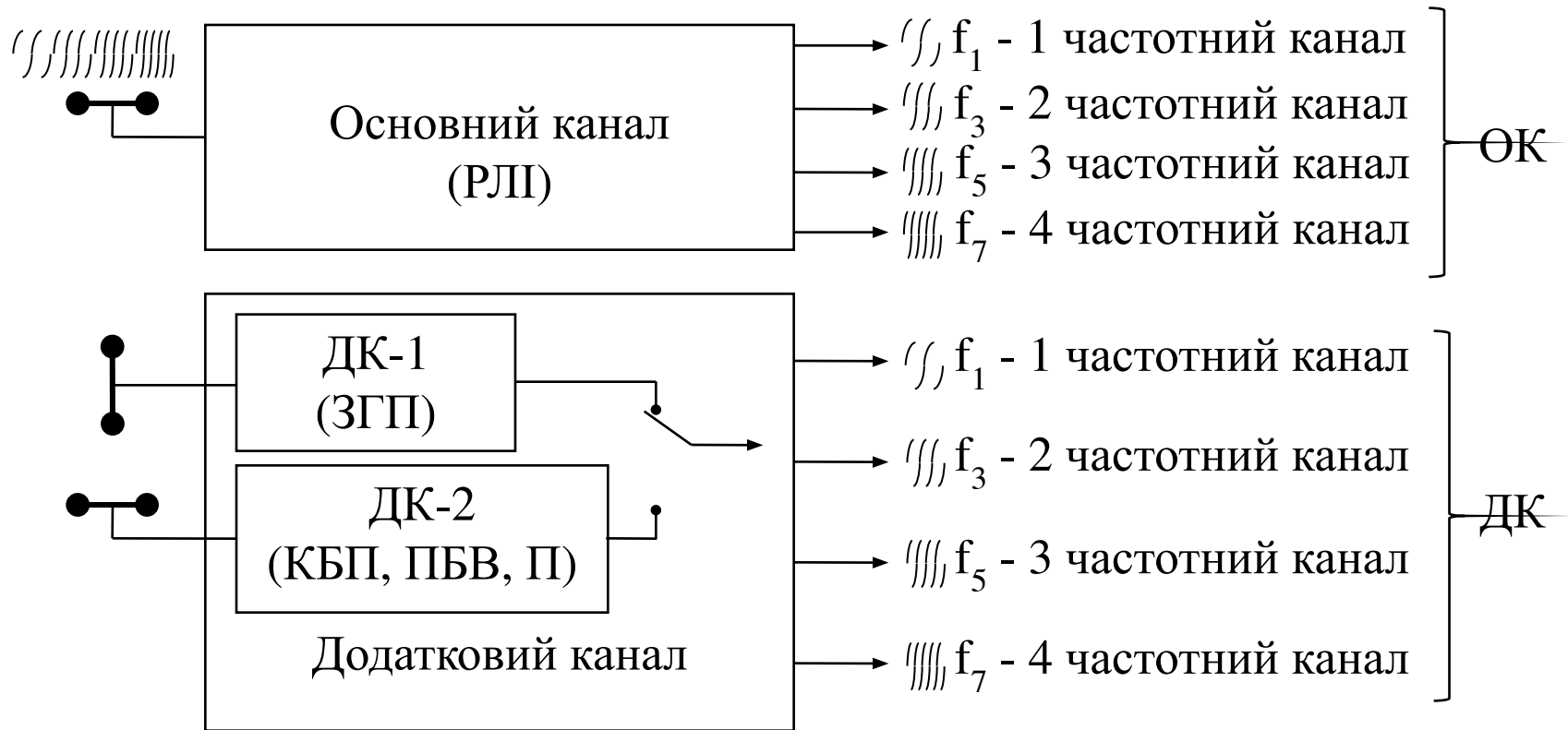

Рис 3.1 Принцип побудови РЛС 19Ж6.